

Wpłynął do redakcji: 26.07.2025
Przyjęty do druku: 29.08.2025

<http://dx.doi.org/10.16926/sit.2025.03.02>

Eligiusz MAŁOLEPSZY*, Teresa DROZDEK-MAŁOLEPSZA**,
Krzysztof KOŚCIAŃSKI***

PIŁKA NOŻNA NA KRESACH POŁUDNIOWO-WSCHODNICH II RZECZYPOSPOLITEJ W ŚWIELE CZASOPISMA „SPORT” (1922–1927). ZARYS PROBLEMATYKI

Jak cytować [how to cite]: Małolepszy E., Drozdek-Małolepsza T., Kościański K., *Piłka nożna na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej w świetle czasopisma „Sport” (1922–1927). Zarys problematyki*, „Sport i Turystyka. Środkowoeuropejskie Czasopismo Naukowe” 2025, t. 8, nr 3, s. 37–61.

Football in the South-Eastern Borderlands of the Second Polish Republic in the Light of the periodical *Sport* (1922–1927). An Outline of the Issues

Abstract

The aim of this article is to present football in the South-Eastern Borderlands of the Second Polish Republic as reflected in the periodical *Sport* (1922–1927). *Sport* served as the press organ of the Lwów District Football Association (LZOPN). The Lwów ZOPN's territorial scope covered the Stanisławów and Tarnopol voivodeships and a large part of the Lwów voivodeship. It is worth emphasizing the fairly dynamic development of the Lwów ZOPN and its internal structures—one of the most organized districts in Poland. Between 1922 and 1927, the number of football clubs within the LZOPN increased.

The Lwów ZOPN ran Class A, Class B, and Class C competitions. The leading football teams included LKS Pogoń Lwów, 1. LKS Czarni Lwów, Hasmonaea Lwów, and Lechia Lwów; among the “provincial” sides were Polonia Przemyśl and Rewera Stanisławów. From 1922 to 1926, the strongest team in the LZOPN—and in Poland—was Pogoń Lwów, which won the Polish championship four

* <https://orcid.org/0000-0003-2373-6048>; prof. dr hab.; Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie; Wydział Nauk Społecznych; Katedra Polityki Społecznej, Pracy Socjalnej i Turystyki; e-mail: e.malolepszy@ujd.edu.pl

** <https://orcid.org/0000-0002-0482-9655>; dr hab. prof. UJD; Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie; Collegium Medicum im. dr. Władysława Biegańskiego; Instytut Nauk o Kulturze Fizycznej; e-mail: t.drozdek-malolepsza@ujd.edu.pl

*** <https://orcid.org/0000-0002-5848-5325>; dr; Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie; Wydział Nauk Społecznych; Katedra Pedagogiki; e-mail: k.koscianski@ujd.edu.pl; (autor korespondencyjny)

times. The breakthrough year for the sport was 1927, when the Polish Football League was inaugurated. Among the fourteen top clubs, the LZOPN was represented by three sides (Pogoń, Czarni, Hasmonia). Players from the Lwów ZOPN also took part in matches of the Polish national team and participated in intercity fixtures as well as international and domestic games (inter-club friendlies).

Keywords: South-Eastern Borderlands of the Second Polish Republic; sport; football; Lwów District Football Association.

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie piłki nożnej na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej w świetle czasopisma „Sport” (1922–1927). Czasopismo „Sport” było organem prasowym Lwowskiego Związku Okręgowego Piłki Nożnej (LZOPN). Działalność Lwowskiego ZOPN obejmowała obszar województw stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz dużej części województwa lwowskiego. Należy podkreślić dość dynamiczny rozwój Lwowskiego ZOPN, jednego z najbardziej zorganizowanych okręgów w Polsce, wraz z jego strukturami wewnętrznymi. W latach 1922–1927 zwiększała się liczba klubów piłki nożnej w LZOPN.

Lwowski ZOPN prowadził rozgrywki klasy A, klasy B i klasy C. Do najlepszych zespołów piłki nożnej należały: LKS Pogoń Lwów, 1 LKS Czarni Lwów, Hasmonia Lwów, Lechia Lwów, a z drużyn „prowincjonalnych”: Polonia Przemyśl i Rewera Stanisławów. W latach 1922–1926 najlepszą drużyną LZOPN oraz w Polsce była Pogoń Lwów, która czterokrotnie zdobyła tytuł mistrza Polski. Przełomowym rokiem w rozwoju piłki nożnej był 1927 r. W tym roku przeprowadzono po raz pierwszy rozgrywki Polskiej Ligi Piłki Nożnej. W stawce 14 najlepszych klubów LZOPN był reprezentowany przez 3 kluby (Pogoń, Czarni, Hasmonia). Piłkarze Lwowskiego ZOPN brali m.in. udział w meczach reprezentacji Polski, uczestniczyli w meczach międzymiastowych, w meczach międzynarodowych i krajowych (rozgrywki międzyklubowe towarzyskie).

Słowa kluczowe: Kresy Południowo-Wschodnie II Rzeczypospolitej Polskiej, sport, piłka nożna, Lwowski Związek Okręgowy Piłki Nożnej.

Wprowadzenie

Celem artykułu jest przedstawienie piłki nożnej na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej w świetle czasopisma „Sport” (1922–1927). Czasopismo „Sport” ukazywało się we Lwowie w latach 1922–1927, a jego redaktorem naczelnym był Rudolf Wacek. Periodyk był tygodnikiem, choć ukazywał się nieregularnie – w okresie 1922–1927 wydano 219 numerów. Zarząd Lwowskiego Związku Okręgowego Piłki Nożnej (LZOPN) uznał lwowski tygodnik „Sport” za swój organ urzędowy¹. Jak czytamy na łamach czasopisma,

[...] wszelkie zarządzenia LZOPN będą zyskiwały dla wszystkich podwładnych mu klubów moc obowiązującą z chwilą ich ogłoszenia w dziale urzędowym „Sportu”².

¹ „Sport” 1922, nr 34, s. 589.

² Tamże.

Zakres terytorialny artykułu odnosi się do obszaru województw stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz części województwa lwowskiego. Województwo stanisławowskie obejmowało obszar 16 894 km² i liczyło 1 480 300 ludności; tarnopolskie obejmowało obszar 16 533 km² i liczyło 1 600 400 ludności³. W odniesieniu do województwa lwowskiego zakres terytorialny obejmował następujące powiaty: bóbrecki, dobromilski, drohobycki, gródecki (Gródek Jagielloński), jaworowski, mościski, lwowski (grodzki), lwowski (ziemski), rawski (Rawa Ruska), rudecki, samborski, sokalski, turczański, żółkiewski⁴. Obszar powiatów obejmował 14 626 km², natomiast liczba ludności wynosiła 1 755 900⁵. Wymienione powiaty były w równej mierze zamieszkane przez ludność polską i ukraińską, natomiast ludność żydowska stanowiła około 5%. Ludność polska stanowiła w województwie stanisławowskim 22,4%, ukraińska – 68,8%, żydowska – 7,4%; w województwie tarnopolskim ludność polska stanowiła 49,3%, ukraińska – 45,5%, żydowska – 4,9%. Tereny te były w znaczącej wielkości zamieszkane przez ludność wiejską – stanowiła ona w województwie tarnopolskim 83,2%, natomiast w województwie stanisławowskim 80,1%⁶.

Początków piłki nożnej we Lwowie – jak pisze prof. Rudolf Wacek na łamach „Sportu” w numerze 75 z 1923 r.,

[...] trzeba szukać w latach 1892–1894 [...]. Kluby w dzisiejszym tego słowa znaczeniu wówczas nie istniały; cały ruch, cała myśl wychowania fizycznego, idea gier i zabaw ruchowych, skupiały się wówczas w łonie Sokola-Macierzy. Gorącym zwolennikiem gry był [...] Justyn Lang, urzędnik Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, radny miejski, twórca boiska sokolego na łyżczakowie; miał on pasję robić piłki z gumy (tzw. „langówki”) [...]. Pewnego razu grze w piłkę nożną na tym boisku przyglądał się członek Sokola Niedzielski, inżynier, który był w Odessie i widział tam grających Anglików. Zainteresował się grupką młodych graczy i obiecał naprowadzić na tory prawdziwej gry w piłkę nożną. Odtąd rozpoczął się regularny trening. Było to na wiosnę 1894 r.⁷

Pierwszy mecz piłki nożnej odbył się podczas II Zlotu Związku Polskich Gimnastycznych Towarzystw Sokolich w Cesarstwie Austriackim, który miał miejsce w Krakowie. W dniu 14 na lipca 1894 r. zmierzyły się sokole reprezentacje Krakowa i Lwowa. Zwyciężył Lwów, a jedyną bramkę zdobył Chomiccki – uczeń II klasy seminarium. Mecz trwał 6 minut (do pierwszej strzelonej bramki)⁸. Zawody piłkarskie dla drużyn szkolnych zorganizowane w 1900 r. we Lwowie przez E. Piaseckiego przyczyniły się do znaczącego rozwoju gimnazjalnych drużyn piłki nożnej⁹. Rozwój

³ L. Gradowski (red.), *Polska 1918–1988*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1989, s. 16.

⁴ *Mały Rocznik Statystyczny 1939*, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 1939, s. 14.

⁵ Tamże.

⁶ L. Gradowski, dz. cyt., s. 16.

⁷ „Sport” 1923, nr 75, s. 419–421.

⁸ Tamże.

⁹ D. Pietrzyk, *Piłka ręczna w Polsce w latach 1919–1945*, (praca doktorska), AWF Poznań 2023, s. 79.

piłki nożnej we Lwowie zintensyfikowało powstanie Towarzystwa Zabaw Rucho-
wych w 1905 r. Jedną z pierwszych zorganizowanych drużyn była drużyna
I Lwowskiego Klubu Piłki Nożnej Czarni. W latach 1903–1906 zespół reprezento-
wali m.in.: Adam Salik, Kazimierz Sołtyński, Jan Hertl, Longin Dudryk, Jan Berger,
Jan Wojciechowski, Jadowski, Leopold Scherautz, Józef Bison, Lorek Papius, Jó-
zef Iżycki¹⁰. Jak pisze D. Pietrzyk:

Wielkim zwolennikiem zakładania klubów sportowych dla młodzieży był także lwowianin
Edmund Cenar, który twierdził: „że istnienie takich towarzystw pod przewodnictwem na-
uczycieli byłoby, wzorem innych krajów, najsilniejszym hamulcem przeciw demoralizacji
i innym wykroczeniom młodzieży, które są skutkiem braku zagospodarowania przez
szkołę popołudniowego czasu wolnego uczniów”¹¹.

Piłka nożna na obszarze, który dotyczy tematu niniejszego artykułu, dość dy-
namicznie rozwijała się w okresie do wybuchu I wojny światowej, m.in. w dniu
25 czerwca 1911 r. powstał Związek Polski Piłki Nożnej (ZPPN)¹². Do ZPPN przy-
stąpiły (przed wybuchem I wojny światowej) m.in. LKS Pogoń Lwów, I LKS Czarni
Lwów, RKS Lwowja Lwów oraz Hasmona Lwów, Lechia Lwów, Sparta Lwów,
Amatorzy Lwów, Ukraina Lwów, Kresy Tarnopol, Jehuda Tarnopol, Podilla Tar-
nopol, Rewera Stanisławów. W latach 1912–1914 przeprowadzano, z inicjatywy
ZPPN, mistrzostwa Galicji w zakresie klubów I klasy oraz zespołów II klasy¹³.

W zakresie stanu badań największe znaczenie poznawcze posiadają m.in. pu-
blikacje J. Goksińskiego, J. Hałysa, S. Zaborniaka, J. Krzysztofowicza, D. Man-
dziuka¹⁴. Warto zaznaczyć, iż wymienione prace stanowią przyczynek do oma-
wianej problematyki.

¹⁰ „Sport” 1923, nr 75, s. 419–421.

¹¹ D. Pietrzyk, dz. cyt., s. 79.

¹² P. Chomicki, L. Śledziona (przy współpracy P. Dobosza i E. Kowaszewicza), *Rozgrywki piłkarskie w Galicji do roku 1914*, Wydawnictwo Olgen, Mielec 2019, s. 93–94.

¹³ Tamże, s. 95–150.

¹⁴ J. Goksiński, *Klubowa historia polskiej piłki nożnej do 1939 roku*, t. 1: *Regiony – branże – frekwencja*, Wydawnictwo PZI Softena, Warszawa 2012; tenże, *Klubowa historia polskiej piłki nożnej do 1939 roku*, t. 2: *Kluby*, Wydawnictwo PZI Softena, Warszawa 2013; J. Hałys (oprac. P. Dobosz, L. Śledziona), *Piłka nożna w Polsce*, t. 2: *1918–1926*, Wyd. NADA, Mielec – Kraków 2020; S. Zaborniak, *Kultura fizyczna ludności ukraińskiej na ziemiach polskich (1868–1939)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007; J. Krzysztofowicz, *Piłka nożna na Ziemi Lwowskiej 1894–1939*, Polski Związek Piłki Nożnej, Warszawa 1996; D. Mandziuk, *Kopany miach. Korotka istoriia ukrains'koho futbolu v Halychyni (1909–1944)*, Wyd. Staro Lwa, Lviv 2016. Zob. też: T. Drozdek-Małołepsza, E. Małołepsza, *Football in a multiethnic society of Ternopil Province in the years 1920–1939*, „Physical Activity Review” 2025, vol. 13, no. 1, s. 106–115; T. Drozdek-Małołepsza, E. Małołepszy, K. Kościański, *Football rivalry in the multiethnic stanislavian province, 1920–1939*, „Physical Activity Review” 2025, vol. 13, no. 2, s. 79–91; J. Miatkowski, J. Owsiański, *1927. Ten pierwszy sezon ligowy*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2017.

Metody i problemy badawcze

W przygotowaniu publikacji zastosowano metody badawcze: syntezy, analizy źródeł historycznych, indukcji, dedukcji oraz metodę porównawczą. Wyszukiwano następujące problemy badawcze:

1. Jaki był poziom organizacyjny i sportowy drużyn piłki nożnej na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej w latach 1922–1927?
2. Jakie uwarunkowania kształtowały sport piłki nożnej w województwach południowo-wschodnich II Rzeczypospolitej (1922–1927)?
3. Jakie sukcesy osiągnęły sekcje piłki nożnej klubów z województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego na arenie regionalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej (1922–1927)?

Wyniki i dyskusja

Jednym z pierwszych związków, które powstały w Polsce po odzyskaniu niepodległości, był Polski Związek Piłki Nożnej (1919 r.). W jego skład początkowo wchodziło pięć związków okręgowych, m.in. Lwowski Związek Okręgowy Piłki Nożnej (LZOPN)¹⁵. Ważne znaczenie dla rozwoju piłki nożnej na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej miało walne zgromadzenie LZOPN, które odbyło się w dniu 28 stycznia 1923 r. we Lwowie¹⁶. Na zjazd przybyło 93 delegatów (reprezentujących 6 drużyn klasy A, 9 drużyn klasy B i 12 drużyn klasy C). Jednym z punktów walnego zgromadzenia był wybór zarządu LZOPN, w skład którego weszli: dr Niedoziński (prezes), prof. T. Dręgievicz (I wiceprezes), prof. Hapka (II wiceprezes), kpt. Budzianowski (sekretarz), kpt. Bereźnicki (skarbnik), Roman Bitmar, Tadeusz Drobut, Włodzimierz Lipecki, Artur Michniowski, Juliusz Pawłowski, Józef Rzepka (członkowie); do Wydziału Gier i Dyscypliny zostali wybrani: dr Rucker (przewodniczący), kpt. Hubel, Jan Krajewski, dr Mękowski, kpt. dr Niżyński, Pineles, Albin Smoleński; w skład Komisji Rewizyjnej weszli: dr Peter, inż. Rolland, Stanisław Włodek¹⁷. Na walnym zgromadzeniu polecono zarządowi LZOPN utworzyć 3 podokręgi: Przemyśl, Stanisławów, Tarnopol (dla rozgrywek klasy B i klasy C). Istotna dla działalności okręgu była uchwała o liczebności drużyn w rozgrywkach ligowych klasy A, B i C, począwszy od sezonu sportowego 1923 r. W rozgrywkach klasy A miało uczestniczyć 6 zespołów, w rozgrywkach klasy B – 12 drużyn i w rozgrywkach klasy C – 30 drużyn. Uchwalono składki (wpisowe) dla drużyn klasy A – 120 000 marek polskich; dla drużyn klasy B – 50 000

¹⁵ J. Hałys, dz. cyt., s. 14–22.

¹⁶ *Komunikat nr 8 LZOPN*, „Sport” 1923, nr 42, s. 33.

¹⁷ Tamże.

marek polskich; dla drużyn klasy C – 25 000 marek polskich; dla członków nadzwyczajnych – 10 000 marek polskich; wpisowe – 10 000 marek polskich. Ponadto walne zgromadzenie:

[...] wzywa kluby należące do tutejszego Związku, aby obowiązkowo prenumerowały „Sport” jako urzędowy organ LZOPN, tym bardziej, że wszystkie ważniejsze uchwały i zarządzenia umieszczane będą w „Sporcie”¹⁸.

Decyzje i przedsięwzięcia walnego zgromadzenia były trafne, szczególnie w aspekcie struktury i organizacji rozgrywek LZOPN; nie wszystkie z nich zostały zrealizowane. W numerze 55 „Sportu” z 6 czerwca 1923 r. ukazał się wykaz klubów Lwowskiego ZOPN. W wykazie uwzględniono 52 kluby i towarzystwa prowadzące sekcje piłki nożnej¹⁹.

Kolejne walne zgromadzenie delegatów LZOPN odbyła się w dniach 12–13 stycznia 1924 r. z udziałem 100 delegatów z 31 klubów²⁰. Na zjeździe dokonano wyboru zarządu, w skład którego weszli: prof. Tadeusz Długiewicz (prezes), kpt. Marian Peter, Władysław Mirzyński (wiceprezesi), kpt. Bereźnicki (skarbnik), Roman Bittmar (sekretarz), Bukietyński (gospodarz), A. Bukartyk, T. Kuchar, Liebhadt, Leszek Pawłowski, Pryteś, Schlessner, Zagórski (członkowie)²¹. Wydział Gier i Dyscypliny ukonstytuował się w następującym składzie: T. Kuchar (przewodniczący), Dobrzański, Dudryk, kpt. Hubel, Kurz, Ohly, Schoor (członkowie). W skład Komisji Rewizyjnej weszli: J. Peter, Włodek, Zimmerman. Uczestnicy zgromadzenia podjęli m.in. następującą uchwałę: powiększono liczbę drużyn, uczestniczących w rozgrywkach klasy B w 1924 r. do 16 oraz podjęto wnioski

¹⁸ Tamże.

¹⁹ „Sport” 1923, nr 55, s. 177. W klasie A LZOPN zostały uwzględnione kluby: Lwowski Klub Sportowy (LKS) Pogoń Lwów, LKS Czarni Lwów, LKS Lechia Lwów, Żydowski Klub Sportowy (ŻKS) Hasmona Lwów, PKS Polonia Przemyśl, Stanisławowski Klub Sportowy (Stanisławowski KS) Rewera Stanisławów; w klasie B zostały uwzględnione kluby: Robotniczy Klub Sportowy (RKS) Lwów, ŻKS Jutrzenka Lwów, SDS II Orleń Lwów, LKS Biali Lwów, Akademicki Zespół Sportowy (AZS) Lwów, LKS Sparta Lwów, ŻKS Hagibor Przemyśl, OKS „Sokół” Stanisławów, ŻKS Hakoach Stanisławów, PKS Kresy Tarnopol, SKS Korona Sambor, Stryjski Klub Sportowy (Stryjski KS) Pogoń Stryj; w klasie C zostały uwzględnione kluby: Żydowski Robotniczy Klub Sportowy (ŻRKS) Metal Lwów, LKS Olympia Lwów, ŻKS Amatorzy Lwów, LKS Unia Lwów, LKS Związek Strzelecki Lwów, Dentystyczny Klub Sportowy (DKS) Lwów, ŻKS Świtez Lwów, ŻRKS Naprzód Lwów, LKS Lwowianka Lwów, ŻKS Siła Lwów, KS Kresovia Lwów, ŻKS Lubicz Żółkiew, PKS Sparta Przemyśl, ŻKS Jutrzenka Przemyśl, PKS Czarni Przemyśl, KS Strzelec Przemyśl, ŻKS Haschachar Przemyśl, Wojskowy Klub Sportowy (WKS) Przemyśl, Harcerski Klub Sportowy (HKS) Czuwaj Przemyśl, Jarosławski Klub Sportowy (Jarosławski KS) Jaroslavia Jarosław, Żydowskie Towarzystwo Gimnastyczno-Sportowe (ŻTGS) Dror Jarosław, ŻKS Hakoach Stryj, PKS Grażyna Drohobycz, KS Kolejarski Drohobycz, ŻKS Jordan Stanisławów, ŻKS Jehuda Tarnopol, SKS Złoczovia Złoczów, ŻKS Złoczów, KS Sieniawa Brzeżany, SKS Bystrzyca Stanisławów, PKS Bystrzyca Nadwórna, KS Pokucie Horodenka, KS Lubicz Brody.

²⁰ „Sport” 1924, nr 80, s. 32.

²¹ Tamże.

zwiększenia drużyn biorących udział w klasie A w roku 1924 do 8²². Począwszy od 1924 r. na łamach „Sportu” ukazywał się „Biuletyn Zarządu LZOPN”.

W roku 1925 walne zgromadzenie delegatów odbyło się w dniach 17–18 stycznia; wzięli w nim udział przedstawiciele 6 klubów klasy A, 15 klubów klasy B i 12 klubów klasy C. W trakcie posiedzenia przedstawiono rezultaty działalności LZOPN, m.in. dokonano zakupu kamienicy na siedzibę okręgowego związku, podnoszono zamiar zakupu terenu i urządzenia boiska sportowego (związkowego) z myślą o klubach klasy B i C, przyjęto sprawozdania finansowe, utworzono komisję dyscyplinarną przy Kolegium Sędziowskim²³. Jednym z punktów posiedzenia był wybór zarządu, w skład którego weszli: prof. T. Dręgiewicz (prezes), M. Peter i Ignacy Agid (wiceprezesi), R. Bittmar (sekretarz), T. Zagórski (skarbnik), T. Kuchar (przewodniczący Wydziału Gier i Dyscypliny – WGiD), Maurycy Schlessner (przewodniczący Kolegium Sędziowskiego), A. Nechay (przewodniczący Wydziału Propagandy), Eli Blank, Bedlewicz, A. Bukartyk, R. Burnatowicz, H. Franzos, Noehr, Schapira. Ponadto, do WGiD weszli: Bodenstein, Dobrzański, Stanisław Filar, kpt. Kulig, W. Lipecki, Teschnar. Do Komisji Rewizyjnej zostali powołani: Janusz Peter, Śliwiński, Wittels. Kapitanem związkowym został T. Kuchar²⁴.

Kolejne walne zgromadzenie LZOPN odbyło się w dniach 16–17 stycznia 1926 r. Na posiedzeniu obecni byli przedstawiciele 6 klubów klasy A (Pogoń, Czarni, Lechia, Hasmona, Polonia Przemyśl, Sparta Lwów), 17 klubów klasy B (AZS, Biali, Bystrzyca, Czuwaj, Hagibor, Jehuda, Jutrzenka, Rewera, Jaroslavia, Lwowianka, Metal, Pogoń Stryj, Sokół II Lwów, Sokół Stanisławów, Świtez, ŻTG Drohobycz, Hakoach), 8 klubów klasy C (Amatorzy, DKS Lwów, Hakoach, Makabi, Polonia, Ruch, Bystrzyca, ŻKS Złoczów). Wśród uchwał, które zostały podjęte przez delegatów, należy wymienić m.in. uchwalenie budżetu LZOPN na rok 1926 w wysokości 5600 zł; powiększenie do 26 liczby klubów w klasie B (na wniosek WGiD); utworzenie Żelaznego Funduszu Boiskowego (który miał służyć wybudowaniu boiska związkowego)²⁵. Podczas zgromadzenia powołany został nowy zarząd LZOPN, w skład którego weszli: prof. T. Dręgiewicz (prezes), Ignacy Agid (pierwszy wiceprezes), kpt. Zauderer (drugi wiceprezes), R. Bittmar (sekretarz), Tadeusz Zagórski (skarbnik), kpt. Juliusz Mueller (kapitan związkowy), prof. Rudolf Wacek (referent prasowy), kpt. Dworzaczek, H. Franzos, W. Lipecki, Osuchowski, kpt. Janusz Peter, Schindler (członkowie). Przewodniczącym WGiD został T. Kuchar, członkami wydziału zaś zostali: Aschenberg, Bodenstein, Eusta-

²² Tamże.

²³ *Walne Zgromadzenie LZOPN*, „Sport” 1925, nr 122, s. 16.

²⁴ Tamże.

²⁵ *Komunikat WGiD nr 32 z dnia 2.XII.1925 r.*, „Sport” 1925, nr 163, s. 492; *Komunikat z Walnego Zgromadzenia LZOPN*, „Sport” 1926, nr 168, s. 31–32. Do rozgrywek klasy B zostały włączone kluby: Ruch Przemyśl, Janina Złoczów, DKS Lwów.

chiewicz, S. Filar, kpt. Krajewski, Tesznar. Komisję Rewizyjną powierzono następującym osobom: E. Blank, Śliwiński, Zajac²⁶.

Rok 1927 przyniósł istotne zmiany w rywalizacji o mistrzostwo Polski. Pod koniec 1926 r. rozgorzała dyskusja na temat utworzenia ligi państwowej – centralnych rozgrywek ligowych najlepszych drużyn piłkarskich w Polsce. Na łamach grudniowego wydania „Sportu” z 1926 r. ukazał się artykuł Dawida Schargela pt. *Przed konferencją piłkarską w Warszawie*²⁷. Jak pisze Autor artykułu:

Reorganizacja piłkarstwa naszego wymaga dłuższej pracy. Błędy dotychczasowego ustroju są doprawdy tak liczne i tak szkodliwe, że należy się najrychlej zabrać do reform. Dziś jednak – w obliczu konferencji czołowych klubów, zwołanej w sprawie ligi na dzień 4 i 5 grudnia do Warszawy – chodzi mi przede wszystkim o główny mankament dzisiejszego ustroju, a mianowicie o reorganizację rozgrywek klasy A, a więc innych używając słów – o ligę²⁸.

Co jest niezwykle ciekawe, D. Schargel przewidział liczbę klubów uczestniczących w przyszłych rozgrywkach ligowych:

[...] pozostaje jedynie racjonalny, słuszny i faktyczną sanację zapewniający projekt trzeci tj. liga 14 klubów w dwóch grupach: północ-południe, względnie wschód-zachód²⁹.

Jednym z inicjatorów reformy był Tadeusz Kuchar. W dniach 4–5 grudnia 1926 r. odbyła się konferencja z udziałem przedstawicieli 12 klubów, m.in. Pogoni Lwów, Wisły Kraków, Warty Poznań, Legii Warszawa, Toruńskiego Klubu Sportowego (TKS), Hasmoniei Lwów, Czarnych Lwów, Łódzkiego Klubu Sportowego (ŁKS), Klubu Turystów Łódź, Warszawianki, Polonii Warszawa i 1 FC Katowice. W trakcie obrad konferencji, jak piszą J. Miatkowski i J. Owsiański:

Podjęto uchwałę o zrzeszeniu się 12 klubów w celu powołania Ligi. Określono, że jest to konieczność, do której należy dążyć albo drogą legalną, we współpracy z PZPN, albo też na „własną rękę” z jednoczesnym pozostaniem w strukturach związku. Jednakże w razie sztykan i represji wszystkie kluby zobowiązały się do solidarnego wystąpienia na drodze, jaką będą uważały za odpowiednią³⁰.

Na łamach wydania „Sportu” z 12 stycznia 1927 r. czytamy:

Liga piłkarska w Polsce. Na odbytej w dniu 6 b.m. konferencji w Krakowie uchwalono zrzeszenie 13 najsilniejszych klubów polskich założyć Ligę. Na wypadek, gdyby Walne Zgromadzenie PZPN-u powyższej uchwały nie przyjęło, postanowiło wyżej wymienione zrzeszenie wystąpić z PZPN i założyć odrębny Związek³¹.

Ważna informacja ukazała się w komunikacie Zarządu LZOPN nr 34 z 8 stycznia 1927 r. we wnioskach członków na walne zgromadzenie LZOPN:

²⁶ Komunikat z Walnego Zgromadzenia LZOPN, „Sport” 1926, nr 168, s. 31–32.

²⁷ D. Schargel, *Przed konferencją piłkarską w Warszawie*, „Sport” 1926, nr 198, s. 315–316.

²⁸ Tamże, s. 315.

²⁹ Tamże, s. 316.

³⁰ J. Miatkowski, J. Owsiański, dz. cyt., s. 14.

³¹ „Sport” 1927, nr 200, s. 20.

LKS Pogoń. Walne Zgromadzenie uchwała zgłosić na Walne Zgromadzenie PZPN następujący wniosek: Uchwała się stworzenie ogólnopaństwowej A-klasy złożonej z najlepszych klubów czołowych Polski. Równocześnie zgłoszone są wnioski Pogoni, Czarnych i Hasmoniei odnośnie zmian, postanowień gier o mistrzostwo Polski, PZPN-u, dotyczące mistrzostw ligi i A klasy okręgów³².

Z tej informacji wynikało, iż trzy najlepsze kluby LZOPN były zgodne w zakresie utworzenia ligi (rozgrywek ligowych ogólnopolskich).

W styczniu 1927 r. odbyło się walne zgromadzenie LZOPN. Jedną z uchwał dotyczyła problemu powołania ligi:

Walne Zgromadzenie znając z prasy projekt utworzenia Ligi, względnie państwowej A klasy oświadcza, że projektowi temu jednogłośnie się sprzeciwia oraz poleca delegatom na Walne Zgromadzenie PZPN, by wszelkim projektom utworzenia Ligi się sprzeciwili, a głosowali za pozostawieniem dotychczasowego systemu rozgrywek o mistrzostwo Polski³³.

Podczas zgromadzenia dokonano wyboru władz LZOPN, w skład których weszli: prof. T. Dręgiewicz (prezes), S. Dworzaczek (I wiceprezes), A. Bukartyk (II wiceprezes), K. Schindler (sekretarz), T. Zagórski (skarbnik), S. Polankiewicz (kapitan związkowy), prof. R. Wacek (referent prasowy), W. Lipecki, T. Przybylski, H. Franzos (członkowie). Do WGiD zostali powołani: M. Peter (przewodniczący), S. Filar (sekretarz), Bienstock, Blank, Bodenstein, Drobut, Finkler, Hupałowski, Jakubowski, mjr Lepszy, por. Łysakowski, Nędzowski. Komisja Rewizyjna była złożona z następujących osób: Lewirski, Spritzer, Zajac. Delegatami na walne zgromadzenie PZPN zostali: prof. T. Dręgiewicz, T. Kuchar, Emil Niedźwirski, Peter, M. Bittmar, S. Filar³⁴.

Na łamach „Sportu” ukazywały się artykuły, odnoszące się do utworzenia ogólnopolskich rozgrywek ligowych. W jednym, z nich opublikowanym w numerze czasopisma z 2 marca 1927 r. czytamy:

Argumentów za ligą mógłbym przytoczyć bardzo dużo, lecz to przekraczałoby ramy niniejszego artykułu [...]. Mistrzostwa utworzono celem podniesienia poziomu gry u naszych drużyn. Chęć zdobycia pierwszego miejsca lub też obawa przed spadnięciem do niższej klasy są najlepszymi bodźcami, zmuszającymi kluby do intensywnej pracy, całorocznej pracy nad poprawą formy swej drużyny. By mistrzostwa spełniły to zadanie, muszą być konkurencją poważną, tj. musi być odpowiedni dobór przeciwników. Jakżeż przedstawia się obecny system. Warta lub Toruński KS w mistrzostwie okręgowym nie mają żadnego przeciwnika, dopiero w grupie lub w finale otrzymują równych partnerów. [...] W innych okręgach przedstawia się to nieco lepiej, ale i to za mało. Różnica pomiędzy Wartą a drugim klubem jej okręgu jest tak wielka, że nie przynosi żadnej korzyści temu słabszemu, a szkodzi bardzo wiele Warcie, której gracze nie wkładają do tych zawodów ani części tej pracy, jaką by musieli wykonać z równym przeciwnikiem. [...] Jako jeszcze jeden dowód przytoczę stosunki we Lwowie, gdzie upadek futbolu nie jest tak wielki, jak gdzie indziej, a to tylko dlatego, że istnieją tam 3 silne kluby³⁵.

³² *Komunikat Zarządu nr 34 z 8.I.1927 r.*, „Sport” 1927, nr 200, s. 19.

³³ „Sport” 1927, nr 202, s. 38.

³⁴ Tamże, s. 39.

³⁵ „Sport” 1927, nr 203, s. 42.

Autor artykułu przytoczył bardzo ważne, a jednocześnie racjonalne argumenty za utworzeniem ligi ogólnopolskiej w piłce nożnej. W numerze 204 „Sportu” z 1927 r., w rubryce LZOPN, została opublikowana odezwa Lwowskiego ZOPN do klubów klasy B i C, w której czytamy:

Czternaście klubów, zapatrzonych w krąg własnych interesów materialnych, oderwało się od macierzystej organizacji PZPN-u i samowwarczo ogłosiło się „Polską Ligą Piłki Nożnej”. Złamały one dyscyplinę, podeptały obecną konstytucję Polskiego Związku Piłki Nożnej i rozmachem destrukcyjnej, nieobliczalnej roboty, przekreśliły chlubną tradycję jedności celów i siły organizacji piłkarskiej w Polsce. Co gorsza, że do akcji tej, pozbawionej podłoża twórczej budowy [...], usiłują rozmaici działacze pseudosportowi wciągnąć kluby B- i C-klasowe [...]. Zarząd LZOPN-u, odpowiedzialny wobec lwowskiej opinii sportowej i społeczeństwa za losy i przyszłość młodzieży, uprawiającej sport piłki nożnej, pragnie przestrzec kluby B- i C-klasowe przed zgubnymi skutkami niesumiennej agitacji, szerzącej zamęt i nakłaniającej do nieposłuszeństwa wobec prawowitej władzy, jaką jest PZPN³⁶.

Przedstawiciele Polskiej Ligi Piłki Nożnej (PLPN) podjęli działania w zakresie zorganizowania rozgrywek piłki nożnej w ramach lig okręgowych³⁷.

W związku z sytuacją w polskiej piłce nożnej, w dniu 1 maja 1927 r. odbyło się nadzwyczajne walne zgromadzenie LZOPN. Obradom przewodniczył prezes – prof. T. Dregiewicz. Podczas zjazdu delegaci wysunęli następujące wnioski: przeniesienie siedziby PZPN do Warszawy, ewentualnie do Lwowa; utworzenie klasy ogólnopaństwowej na podstawie tegorocznych rozgrywek; PZPN ma zaprosić delegatów ligi na walne zgromadzenie PZPN. Delegatom LZOPN „pozostawiono wolną rękę w czasie obrad Walnego Zgromadzenia PZPN w dniu 22 maja 1927 r.”³⁸ Działacze LZOPN, podejmując decyzję za wprowadzeniem ligi – rozgrywek ogólnopolskich, zmienili uchwałę ze zjazdu, który odbył się w styczniu 1927 r.

Na nadzwyczajnym walnym zgromadzeniu Kolegium Sędziów LZOPN, które zostało przeprowadzone 10 października 1922 r. ukonstytuował się zarząd, w następującym składzie: kpt. Franciszek Engel (przewodniczący), Longin Dudryk (zastępca przewodniczącego), Marian Decowski (sekretarz)³⁹. Nowy zarząd Kolegium Sędziów wybrano podczas walnego zgromadzenia tego gremium, w dniu 21 stycznia 1923 r.⁴⁰ Przewodniczącym został ponownie kpt. Franciszek Engel, zastępcą przewodniczącego – Longin Dudryk, sekretarzem – Marian Decowski. Ponadto w skład zarządu weszli: Włodzimierz Budzianowski, Tadeusz Rządki, Maurycy Schlessler, Adolf Zimmermann (członkowie). Kolegium Sędziów prowa-

³⁶ „Sport” 1927, nr 204, s. 56.

³⁷ J. Miatkowski, J. Owsiański, dz. cyt., s. 29.

³⁸ „Sport” 1927 nr 208, s. 87. W obradach wzięli udział delegaci z następujących klubów: Janiny Złoczów, Polonii Przemyśl, Rewery Stanisławów, Zorzy Rudki, Kresów Tarnopol, Sokoła Drohobycz, Czuwaju Przemyśl, Aurory Złoczów, DKS, Sokoła II, Sparty, Polonii, Vis, Jutrzenki, Makkabi, AZS, Białych, Świtezi, Korony Sambor, ŻKS Złoczów.

³⁹ „Sport” 1922, nr 33, s. 582.

⁴⁰ „Sport” 1923, nr 42, s. 33.

dziło cykliczne egzaminy dla kandydatów na sędziów piłkarskich, miały się one odbyć m.in. 5 i 6 maja 1923 r.⁴¹ Na łamach „Sportu”, w numerze z 27 czerwca 1923 r., ukazała się lista sędziów należących do Kolegium Sędziów LZOPN. Lista zawierała 38 osób⁴², wszyscy z nich byli mieszkańcami Lwowa. Pełna lista Kolegium Sędziów ukazała się na łamach wydania „Sportu” z 14 maja 1924 r.⁴³ i zawierała 71 osób.

W dniu 23 listopada 1924 r. odbyło się nadzwyczajne walne zebranie Lwowskiego Kolegium Sędziów⁴⁴. Powodem posiedzenia był wybór nowego sekretarza kolegium. Dotychczasowym sekretarzem był Feliks Nowosielski. Powodem odwołania były liczne uchybienia w pracy F. Nowosielskiego jako sekretarza, m.in. fałszywe i nieodpowiednie prowadzenie ksiąg kasowych, fałszywe i sprzeczne sprawozdania, a także sprawy zawodów sportowych Sparta Lwów – Pogoń Stryj i Betar – Jaroslavia. Przedstawiciele Lwowskiego Kolegium Sędziów na funkcję sekretarza wybrali Bajsarowicza.

W roku 1926 walne zgromadzenie Kolegium Sędziów odbyło się w dniu 10 stycznia. W trakcie posiedzenia przeprowadzono wybory zarządu, który ukonstytuował się w następującym składzie: Maurycy Schlessler (przewodniczący), por. Franciszek Usarz (zastępca przewodniczącego), por. Władysław Szyba (sekretarz),

⁴¹ „Sport” 1923, nr 48, s. 93.

⁴² „Sport” 1923, nr 58, s. 213. Lista Kolegium Sędziów LZOPN: mjr Adam Ajdukiewicz, kpt. Marian Bilor, Franciszek Boder, Emil Berenhaut, Władysław Bober, Juliusz Bogner, Longin Dudryk, Marian Decowski, kpt. Bronisław Decowski, prof. Tadeusz Dręgievicz, kpt. Franciszek Engel, Tadeusz Fischer, Kazimierz Grzyb, Jan Grabiński, por. Edward Gött, Julian Kronik, Marian Kinalski, Włodzimierz Lipecki, Henryk Meller, Maurycy Menkes, Józef Markus, Feliks Nowosielski, Henryk Pineles, kpt. Władysław Picheta, Józef Pelz, Roman Panz, Rudolf Radoń, Aleksander Schneider, Alfred Schneider, Jerzy Schweitzer, Maurycy Schlessler, Dawid Schargel, Natan Schargel, Sławosz Szydłowski, por. Jerzy Świszczowski, por. Franciszek Usarz, Wacław Wacha, Adolf Zimmerman.

⁴³ „Sport” 1924, nr 89, s. 128–129. Lista członków Kolegium Sędziów LZOPN: Adam Ajdukiewicz, kpt. Marian Bilor, Roman Bittmar, Bertold Bernfeld, Władysław Bober, Franciszek Boder, Juliusz Bogner, Karol Byk, Wojciech Bukietyński, Tadeusz Bruniewski, Jan Chodziński (Stanisławów), Bronisław Decowski (Brzeżany), Marian Decowski, Tadeusz Dręgievicz, Longin Dudryk, dr Tadeusz Dudryk (Przemyśl), mjr Franciszek Engel, Tadeusz Fiszer, Artur Goldberg, por. Edward Gött, Bronisław Grabowski, kpt. Józef Grzyb, Kazimierz Grzyb, dr Rudolf Hibl, dr Władysław Kaufmann (Stanisławów), Marian Kinalski, Wacław Klauzal, Tadeusz Koch, August Kropiwnicki (Stanisławów), Eugeniusz Kulman (Stanisławów), Edward Lech (Przemyśl), Stanisław Liebhard, Włodzimierz Lipecki, Natan Malawer (Przemyśl), Józef Markus, Henryk Meller, Maurycy Menkes, Emil Niedzwirski, Feliks Nowosielski, Mieczysław Olejczyk (Przemyśl), Roman Panc, Józef Pelc, Ignacy Piątkiewicz, kpt. Władysław Picheta, Henryk Pineles, Władysław Prytyś (Stryj), Tadeusz Przestrzelski, Rudolf Radoń, Wacław Radwański (Przemyśl), Michał Reben (Przemyśl), Arnold Rzędowski, Maurycy Schlessler, Aleksander Schneider, Alfred Schneider, Oskar Schorr (Przemyśl), Jerzy Schweizer, Władysław Szuller (Sambor), Józef Seemann, Rudolf Skąpski, Markus Stein, Salomon Szapira (Tarnopol), Natan Szargiel, Stanisław Szydłowski, por. Franciszek Usarz, Wacław Wacha, Jakób Waldman (Stryj), Ignacy Wieleżyński, Oskar Wilder (Stanisławów), Zachariasz Wohlmann (Przemyśl), Henryk Wołowski (Stryj), Adolf Zimmermann.

⁴⁴ „Sport” 1924, nr 117, s. 467.

por. Emil Niedźwirski (skarbnik), Szczepan Krajcarek, Tadeusz Przestrzelski, Adolf Zimmermann (członkowie)⁴⁵. W strukturze Kolegium Sędziów utworzono następujące komisje: delegującą, dyscyplinarną, egzaminacyjną i kwalifikacyjną. W ramach LZOPN kolejny raz powołano Delegatury Okręgowego Kolegium Sędziów w Przemyślu (delegat – Oskar Schora) i w Stanisławowie (delegat – Oskar Wilder).

W dniu 30 stycznia 1927 r. odbyło się kolejne walne zgromadzenie sędziów. Podczas zgromadzenia powołano zarząd w następującym składzie: Emil Niedźwirski (przewodniczący), Franciszek Usarz (zastępca przewodniczącego), Władysław Szyba (sekretarz), Włodzimierz Budzianowski (skarbnik), Tadeusz Bruniewski, Marian Decowski, Ignacy Zweig (członkowie). W ramach Kolegium Sędziów powołano komisje: delegującą, dyscyplinarną, kwalifikacyjną i egzaminacyjną⁴⁶.

Ważny element w rozwoju piłki nożnej, oprócz zarządzania i organizacji, stanowiła infrastruktura sportowa. Jak informował „Sport” w numerze 45 z 1923 r.:

[...] nowe boisko sportowe we Lwowie buduje ŻKS Hasmonea na Pasiekach Łyczakowskich. Boisko to będzie miało trybunę drewnianą, krytą, na 2000 osób, miejsc siedzących na parterach będzie 4000, miejsc stojących 5000, razem boisko będzie mogło pomieścić około 11 000 widzów. Pod trybuną będą urządzone dla graczy łazienki [...] i szatnie (w zimie ogrzewane)⁴⁷.

Pierwsze zawody sportowe na boisku miały się odbyć 10 maja 1923 r., natomiast uroczyste otwarcie obiektu sportowego miało nastąpić 16–17 czerwca 1923 r. W tych dniach miał się odbyć mecz piłki nożnej Hasmonea Lwów – Hakoach Wiedeń⁴⁸. W dniu 27 maja 1923 r. nastąpiło otwarcie boiska sportowego WKS 19 pp (pułk piechoty) we Lwowie (na Cytadeli)⁴⁹. Boisko sportowe posiadało bieżnię (o wymiarze 382,5 m). Obok boiska sportowego były usytuowane 4 korty tenisowe, a także rozpoczęto budowę strzelnicy. Infrastruktura sportowa powstała głównie dzięki pracy żołnierzy miejscowej jednostki. W ramach uroczystości otwarcia boiska sportowego odbyły się zawody pomiędzy najlepszymi drużynami wojskowymi piłki nożnej we Lwowie – 19 pp i 5 pap (pułk artylerii polowej). Mecz zakończył się zwycięstwem zespołu 19 pp (2:1)⁵⁰. W obydwu drużynach występowali piłkarze klubów lwowskich – Pogoni, Czarnych i Lechii – odbywający służbę wojskową, np. zespół 19 pp wystąpił w składzie: Czermański, Hawling, Fichtel, Bielak, Kopeć, Hauler, Borzemski, Drapała, Asłanowicz, Górecki, Zajac; zespół 5 pap wystąpił w składzie: Apel, Zygmuntowski, Gulicz, Węgier, Zemanek, Pacowski, Dienstag, Dobrzański, Sawka, Tarczyński, Ragan⁵¹.

⁴⁵ *Komunikat Kolegium Sędziów nr 1 z dnia 19 stycznia 1926 r.*, „Sport” 1926, nr 168, s. 32.

⁴⁶ „Sport” 1927, nr 203, s. 48.

⁴⁷ „Sport” 1923, nr 45, s. 71.

⁴⁸ Tamże.

⁴⁹ „Sport” 1923, nr 54, s. 161.

⁵⁰ Tamże, s. 168.

⁵¹ Tamże.

Pod tym względem znacznie gorzej (stan na 1923 r.) prezentowało się boisko sportowe ŻKS Jehudy Tarnopol, „gdyż jego boisko znajduje się na błoniach i jest zupełnie podmokłe, skutkiem czego nie można trenować”⁵². Lwowski KS Czarni korzystał w dni świąteczne z boiska sportowego Towarzystwa Zabaw Ruchowych (TZR)⁵³.

Lwowski Związek Okręgowy Piłki Nożnej prowadził rozgrywki sportowe piłki nożnej na poziomie klasy A, klasy B i klasy C. W numerze 2–3 „Sportu” z 1922 r. ukazały się terminarze rozgrywek piłki nożnej klasy A i klasy B w sezonie sportowym 1922 r. W klasie A występowały następujące drużyny: Czarni Lwów, Lechia Lwów, Pogoń Lwów, Polonia Przemyśl i Rewera Stanisławów⁵⁴. Rozgrywki klasy B podzielone były na 3 grupy: Lwów, Tarnopol–Stanisławów, Stryj–Sambor–Przemyśl. Do grupy lwowskiej zostały zaliczone kluby: Czarni II Lwów, Lechia II Lwów, Pogoń II Lwów, ŻKS; do grupy Tarnopol–Stanisławów zostały zaliczone kluby: ŻKS Hakoach Stanisławów, Kresy Tarnopol, Rewera II Stanisławów; do grupy Stryj–Sambor–Przemyśl zostały zaliczone kluby: Korona Sambor, Stryjski Klub Sportowy (Stryjski KS) Pogoń Stryj, Polonia II Przemyśl. W sezonie piłkarskim 1922 r. piłkarze Pogoni Lwów zwyciężyli w rozgrywkach klasy A LZOPN, uzyskując awans do rozgrywek o mistrzostwo Polski (zob. tabela 1). Z najwyższej klasy rozgrywek – klasy A – w sezonie 1922 r. nikt nie spadł do klasy niższej.

Tabela 1. Tabela rozgrywek klasy A Lwowskiego ZOPN w sezonie 1922 r.

Lp.	Drużyna	Liczba meczów	Liczba punktów	Stosunek bramek
1	Pogoń Lwów	8	16	54:4
2	Czarni Lwów	8	10	23:17
3	Lechia Lwów	8	8	17:29
4	Polonia Przemyśl	8	6	21:33
5	Rewera Stanisławów	8	0	11:43

Źródło: „Sport” 1922, nr 21, s. 376.

W kolejnym sezonie sportowym (1923 r.) klasa A LZOPN została powiększona do sześciu zespołów. Prawo uczestnictwa w rozgrywkach klasy A uzyskali piłkarze ŻKS Hasmonei Lwów⁵⁵. Według terminarza LZOPN rozgrywki klasy A miały się rozpocząć 8 kwietnia 1923 r., a zakończyć 10 czerwca 1923 r. Dla współzawodnictwa klasy B i klasy C w sezonie 1923 r. Wydział Gier i Dyscypliny LZOPN podzielił rozgrywki na trzy podokręgi: lwowski, przemyski, stanisławowski⁵⁶. W rozgrywkach klasy B podokręgu I (lwowskiego) wystąpiło 10 drużyn (Pogoń II

⁵² „Sport” 1923, nr 45, s. 71.

⁵³ „Sport” 1923, nr 51, s. 131.

⁵⁴ „Sport” 1922, nr 2–3, s. 37–38.

⁵⁵ *Komunikat nr 1 LZOPN*, „Sport” 1923, nr 39, s. 7.

⁵⁶ „Sport” 1923, nr 44, s. 54; nr 49, s. 105–106.

Lwów, Czarni II Lwów, Lechia II Lwów, Hasmonea II Lwów, RKS Lwów, ŻKS Jutrzenka Lwów, SDS Orleń Lwów, Biali Lwów, AZS Lwów, Sparta Lwów); do rozgrywek klasy B podokręgu II (przemyskiego) przystąpiły 4 drużyny: ŻKS Hagibor Przemyśl, SKS Korona Sambor, Pogoń Stryj, Polonia II Przemyśl; do rozgrywek klasy B podokręgu stanisławowskiego przystąpiły 4 drużyny: OKS Sokół Stanisławów, ŻKS Hakoach Stanisławów, KS Kresy Tarnopol i Rewera II Stanisławów⁵⁷. W rozgrywkach klasy C miało rywalizować 46 drużyn podzielonych organizacyjnie na 14 grup: 7 grup w podokręgu lwowskim; 4 grupy w podokręgu przemyskim; 3 grupy w podokręgu stanisławowskim⁵⁸.

Tabela 2. Tabela rozgrywek klasy A Lwowskiego ZOPN w sezonie 1923 r.

Lp.	Drużyna	Liczba meczów	Liczba punktów	Stosunek bramek
1	Pogoń Lwów	10	19	68:10
2	Czarni Lwów	10	14	26:17
3	Polonia Przemyśl	10	10	27:29
4	Hasmonea Lwów	10	7	18:27
5	Lechia Lwów	10	7	12:25
6	Rewera Stanisławów	10	3	7:50

Źródło: „Sport” 1923, nr 61, s. 249.

W sezonie 1923 r. w najwyższej klasie rozgrywek Lwowskiego ZOPN najlepszą drużyną okazała się Pogoń Lwów. W sezonie piłkarze Pogoni odnieśli 9 zwycięstw oraz jednokrotnie zremisowali. Najstabszą drużyną rozgrywek okazała się Rewera Stanisławów, która odniosła tylko 1 zwycięstwo, raz zremisowała oraz poniosła 8 porażek (zob. tabela 2). W rywalizacji końcowej o awans do klasy A LZOPN brały udział drużyny: RKS Lwów, AZS Lwów, Pogoni Stryj i TG „Sokół” Stanisławów⁵⁹. Drużyna Sokół Stanisławów zdobyła mistrzostwo klasy B (podokręg Stanisławów) LZOPN (zob. tabela 3).

W „bezpośredniej” rywalizacji o awans do klasy B (mistrzowie grup klasy C) uczestniczyły następujące zespoły: podokręg lwowski – RKS Metal Lwów, Lwówianka, DKS Lwów, Strzelec; podokręg Przemyśl – Dror Przemyśl, Strzelec Przemyśl, Czuwaj Przemyśl, Hakoach Stryj; podokręg Stanisławów–Tarnopol – Jehuda Tarnopol, Lubicz Brody oraz 2 drużyny z grupy „stanisławowskiej”⁶⁰. Do klasy B awansowały zespoły RKS Metal Lwów i Harcerski Klub Sportowy (HKS)

⁵⁷ „Sport” 1923, nr 44, s. 54.

⁵⁸ „Sport” 1923, nr 49, s. 105–106.

⁵⁹ „Sport” 1923, nr 64, s. 285; nr 65, s. 299. Mecz AZS Lwów – RKS Lwów zakończył się wynikiem 2:2.

⁶⁰ „Sport” 1923, nr 61, s. 249; nr 63, s. 276. M.in. mecz Jehuda Tarnopol: Lubicz Brody zakończył się wynikiem 3:0.

Czuwaj Przemyśl⁶¹. W sezonie 1923 r. z rozgrywek klasy B do klasy C spadły drużyny ŻKS Hakoach Stanisławów i SD Sokół II Orleń⁶².

Tabela 3. Tabela rozgrywek klasy B Lwowskiego ZOPN w sezonie 1923 r. (podokręg III Stanisławów–Tarnopol)

Lp.	Drużyna	Liczba meczów	Liczba punktów	Stosunek bramek
1	Sokół Stanisławów	6	11	21:04
2	Rewera II Stanisławów	6	6	15:10
3	Kresy Tarnopol	6	5	13:19
4	Hakoach Stanisławów	6	2	7:23

Źródło: „Sport” 1923, nr 67, s. 326.

W sezonie sportowym 1924 r. w klasie A LZOPN rywalizowały następujące drużyny: Pogoń Lwów, Czarni Lwów, Lechia Lwów, Hasmonea Lwów, Polonia Przemyśl i Rewera Stanisławów⁶³. Terminarz gier klasy A przewidywał rozgrywki w okresie od 10 sierpnia do 26 października. Poza klubami lwowskimi oraz Polonią Przemyśl bardzo istotną kwestią było uczestnictwo w klasie A Rewery Stanisławów. W komunikacie 37 LZOPN czytamy m.in.:

Uznano odwołanie Str. KS Pogoń i przyznano temuż klubowi mistrzostwo klasy B na rok 1923/24 [...]. Jako mistrz klasy B wchodzi do klasy A⁶⁴.

Problemem były występy piłkarza Czecha, byłego zawodnika grającego w rozgrywkach Warszawskiego ZOPN. Warszawski ZOPN dokonał dyskwalifikacji piłkarza, o czym WGiD otrzymał wiadomość 26 września 1923 r.

Winę, jak czytamy w komunikacie – niezgłoszenia gracza Czecha ponosi były sekretarz LZOPN, więc klub karany za to być nie może⁶⁵.

Pierwotnie w rozgrywkach klasy A miała występować drużyna AZS Lwów (zwycięzca rozgrywek pomiędzy mistrzami poszczególnych grup klasy B). W komunikacie 6 WGiD Lwowskiego ZOPN podano informację o unieważnieniu

[...] zeszłorocznych mistrzostw klasy B przez WGiD PZPN w dniu 11 kwietnia 1924 r. Powstają następujące zmiany w rozgrywkach o mistrzostwo LZOPN. Mistrzostwo klasy A. SKS Rewera I pozostaje w klasie A i wstępuje w miejsce wylosowanych rozgrywek o mistrzostwo klasy A KS Pogoni stryjskiej⁶⁶.

⁶¹ „Sport” 1923, nr 74, s. 405.

⁶² „Sport” 1923, nr 73, s. 392.

⁶³ „Sport” 1924, nr 101, s. 276.

⁶⁴ Tamże.

⁶⁵ Tamże.

⁶⁶ „Sport” 1924, nr 88, s. 117.

Na łamach „Sportu” w numerze 101 z 1924 r. ukazał się artykuł Rudolfa Wacka pt. *Przed mistrzostwem okręgu Lwów*⁶⁷. Zdaniem autora artykułu faworytem ligi była drużyna Pogoni Lwów; o miejsce drugie miały rywalizować drużyny Czarnych Lwów, Hasmonei Lwów i Polonii Przemyśl; miejsce piąte przypaść winno Lechii Lwów, szóste zaś – ostatnie – Rewerze Stanisławów. Przewidywania R. Wacka okazały się niezwykle trafne (zob. tabela 4).

Tabela 4. Tabela rozgrywek klasy A Lwowskiego ZOPN w sezonie 1924 r.

Lp.	Drużyna	Liczba meczów	Liczba punktów	Stosunek bramek
1	Pogoń Lwów	10	17	35:3
2	Czarni Lwów	10	12	14:9
3	Hasmonea Lwów	10	12	17:11
4	Polonia Przemyśl	10	11	18:14
5	Lechia Lwów	10	8	10:19
6	Rewera Stanisławów	10	0	0:38

Źródło: „Sport” 1924, nr 114, s. 437.

Mistrzem klasy A LZOPN została drużyna Pogoni Lwów, która w rozgrywkach zanotowała 8 zwycięstw, 1 remis i 1 porażkę. Piłkarze Pogoni przegrali tylko 1 mecz – wyjazdowy z Polonią Przemyśl (1:2). Najłabszym zespołem okazała się Rewera Stanisławów. O wicemistrzostwie ligi – dla drużyny Czarnych Lwów – zadecydowała m.in. weryfikacja wyniku meczu pomiędzy Czarnymi a Rewerą (na boisku osiągnięto wynik 1:1) jako zwycięstwo Czarnych 3:0. W drużynie Rewery Stanisławów wystąpili zawodnicy nieuprawnieni do gry. Ponadto w ostatniej kolejce rozgrywek piłkarze Lechii Lwów zremisowali z Hasmoneą (1:1). W drużynie Polonii Przemyśl występowali następujący piłkarze: Dobrzański, Duda, Ekiert, Florek, Hubariw, Hurła, Kogut, Menczak, Petzold, Radwański, Schwartz⁶⁸. Drużyna ŻKS Hasmonei Lwów była reprezentowana przez następujących piłkarzy: Steurman, Werter, Finder, Gottesdiener, Weismann, Schreier, Mohr, Redler, Schneider, Birnbach I, Birnbach II⁶⁹.

Rozgrywki piłkarskie klasy B LZOPN podzielono na 5 grup: I grupa lwowska – AZS Lwów, ŻRKS Metal Lwów, Sparta Lwów; II grupa lwowska – Biali Lwów, Jutrzenka, RKS; III grupa rezerw lwowskich drużyn klasy A – Czarni II Lwów, Hasmonea II Lwów, Lechia II Lwów, Pogoń II Lwów; IV grupa przemyska – Czuwaj Przemyśl, Hagibor Przemyśl, Korona Sambor, Pogoń Stryj, Polonia II Przemyśl; V grupa stanisławowska – Kresy Tarnopol, Rewera II Stanisławów, Sokół Stani-

⁶⁷ „Sport” 1924, nr 101, s. 276.

⁶⁸ „Sport” 1924, nr 115, s. 441.

⁶⁹ „Sport” 1924, nr 111, s. 393.

sławów⁷⁰. Mistrzem podokręgu stanisławowskiego (grupy stanisławowskiej) została drużyna Kresy Tarnopol, najlepszą zaś drużyną rozgrywek klasy B okazała się LKS Sparta Lwów⁷¹. Zespół Sparty Lwów reprezentowali m.in. piłkarze: Wyrykowski, Aslanowicz, Wacław Fiała, Murawiec, Feit, Wójcicki, Kustanowicz, Rusin, Dybczak, Ragan. Kierownikiem sekcji piłki nożnej był Pawłowski⁷². W klasie C LZOPN w sezonie 1924 r. wyodrębniono 4 podokręgi rozgrywkowe: Lwów, Stanisławów, Tarnopol, Stryj–Przemyśl⁷³.

W sezonie 1925 r. ze względu na terminarz mistrzostw Polski (zakończyły się w lipcu 1925 r.) przeprowadzono rozgrywki o Puchar PZPN i LZOPN (w poszczególnych klasach rozgrywkowych) oraz mistrzostwa klasy B i C⁷⁴. W 1926 r. o awans do klasy A rywalizowały 3 najlepsze drużyny rozgrywek klasy B: Pogoń Stryj, Janina Złoczów i AZS Lwów⁷⁵. W kolejnym sezonie (1927 r.) w najwyższej klasie rozgrywkowej LZOPN (klasie A, lidze okręgowej) rywalizowały: WKS 6 Pułk Lotniczy Lwów, Lechia Lwów, Janina Złoczów, AZS Lwów, Pogoń Stryj.

Tabela 5. Tabela rozgrywek klasy A LZOPN (ligi okręgowej) w sezonie 1927 r.

Lp.	Drużyna	Liczba meczów	Liczba punktów	Stosunek bramek
1	WKS 6 Pułk Lotniczy Lwów	6	10	29:12
2	Lechia Lwów	6	10	23:11
3	Janina Złoczów	8	5	13:26
4	AZS Lwów	7	4	15:27
5	Pogoń Stryj	5	3	5:9

Źródło: „Sport” 1927, nr 217, s. 210.

W latach 1922–1927 najlepszą drużyną piłki nożnej w LZOPN była Pogoń Lwów. Piłkarze Pogoni brali udział w rozgrywkach finałowych o mistrzostwo Pol-

⁷⁰ „Sport” 1924, nr 83, s. 59; nr 88, s. 117.

⁷¹ „Sport” 1924, nr 102, s. 293; nr 114, s. 437–438.

⁷² „Sport” 1924, nr 116, s. 453.

⁷³ „Sport” 1924, nr 87, s. 104–105. Podokręg Lwów, gr. I: ŻKS Amatorzy, ŻKS Hagibor, KS Lubicz Żółkiew, LKS Lwowianka, LKS Strzelec, ŻKS Wolność, KS Vis; gr. II: ŻKS Bar-Kochba, Hakoach, DKS Lwów, Polonia, ŻKS Siła, ŻKS Święteż; gr. III: KS Kresovia, ŻKS Makkabi, ŻKS Naprzód, DS Orleń, LKS Unia, ZZK; gr. IV: AZS II, Biali II, Sparta II, Jutrzenka II, RKS II, Metal II; gr. V: Pogoń III, Czarni III, Hasmonaea III, Lechia III; podokręg Tarnopol: gr. I: Lubicz Brody, Hakoach Brody, Janina Złoczów, ŻKS Złoczów; gr. II: Jehuda II Tarnopol, Kresy II Tarnopol, Sieniawa Brzeżany; podokręg Stanisławów: gr. I: Sokół Kołomyja, ŻTG Kołomyja, Sokół Śniatyn, PKS Nadwórna; gr. II: Hakoach, Bystrzyca Nadwórna, Victoria, Rewera III Stanisławów, Sokół II, Stanisławowskie Towarzystwo Sportowe; podokręg Stryj–Przemyśl: grupa Przemyśl: Jarosławia, Dror, Ruch, WKS Przemyśl, Polonia III, Czuwaj II Przemyśl, Hagibor Przemyśl; grupa Stryj, podgrupa Stryj: Hakoach Stryj, Pogoń II Stryj, Sokół Drohobycz, Kolejarz; podgrupa Sambor: ŻKS Sambor, Korona II Sambor, ŻKS Drohobycz, Hakoach Borysław.

⁷⁴ „Sport” 1925, nr 154, s. 424; nr 156, s. 444; nr 158, s. 460; nr 159, s. 467; nr 163, s. 492.

⁷⁵ „Sport” 1926, nr 194, s. 285.

ski. W 1922 r. w rozgrywkach finałowych mistrzowie poszczególnych okręgów piłkarskich zostali podzieleni na dwie grupy rozgrywek (grupę północną i grupę południową). Pogoń Lwów znalazła się w grupie południowej, rywalizując z drużynami Cracovii Kraków, WKS Lublin i Ruchu Wielkie Hajduki⁷⁶. Pogoń Lwów okazała się najlepsza w rozgrywkach grupowych (grupy południowej), tocząc szczególnie trudne mecze z Cracovią Kraków (3:2; 1:4)⁷⁷ (zob. tabela 6). Rywalem Pogoni Lwów w finale mistrzostw Polski była drużyna Warty Poznań. W pierwszym meczu – wyjazdowym, rozegranym 15 października 1922 r. w Poznaniu, lwowianie osiągnęli wynik remisowy (1:1). Pogoń wystąpiła w następującym składzie: Haczewski; Władysław Olearczyk, Tadeusz Ignarowicz; Edward Gulicz, Wójcicki, Ludwik Schneider; Słonecki, Józef Garbień, Wacek, Mieczysław Batsch, Antoni Juras⁷⁸. Tydzień później, 22 października 1922 r., odbył się mecz rewanżowy we Lwowie. Po emocjonującym meczu Pogoń Lwów zwyciężyła 4:3 i została mistrzem Polski w sezonie 1922 r. Zawody zgromadziły 6000 kibiców⁷⁹.

Tabela 6. Tabela rozgrywek mistrzostw Polski (grupa południowa) w sezonie 1922 r.

Lp.	Drużyna	Liczba meczów	Liczba punktów	Stosunek bramek
1	Pogoń Lwów	6	10	37:6
2	Cracovia Kraków	6	10	34:7
3	WKS Lublin	6	2	6:32
4	Ruch Wielkie Hajduki	6	2	6:38

Źródło: „Sport” 1922, nr 29, s. 515.

W sezonie sportowym 1923 r. Pogoń Lwów wraz z drużynami (mistrzowie okręgów): Polonii Warszawa, Laudy Wilno i WKS Lublin rywalizowała w rozgrywkach mistrzostw Polski (grupa wschodnia). Pogoń Lwów wygrała przekonująco wszystkie mecze, deklasując rywali (zob. tabela 7). Lwowianie awansowali do finału mistrzostw Polski, gdzie przeciwnikiem byli piłkarze Wisły Kraków (mistrzowie rozgrywek grupy zachodniej). O zdobyciu przez Pogoń Lwów mistrzostwa Polski zadecydowały trzy mecze: w pierwszym, rozegranym we Lwowie (w dniu 15 października 1923 r.), Pogoń wygrała (3:0); drugi mecz w Krakowie (odbył się 21 października 1923 r.) lwowianie przegrali (1:2); trzeci, decydujący mecz odbył się w Warszawie w dniu 4 listopada 1923 r. i zakończył zwycięstwem Pogoni (2:1)⁸⁰.

W 1924 r. nie wyłoniono mistrza Polski w piłce nożnej. Mistrzowie okręgów (wyłonieni w 1924 r.) rywalizowali o mistrzostwo Polski w 1925 r. W mistrzo-

⁷⁶ „Sport” 1922, nr 29, s. 515.

⁷⁷ Tamże.

⁷⁸ „Sport” 1922, nr 32, s. 565.

⁷⁹ „Sport” 1922, nr 33, s. 580–581.

⁸⁰ „Sport” 1923, nr 73, s. 397–398; nr 74, s. 405–406.

stwach współzawodniczyli mistrzowie okręgów (dziewięciu okręgów). Piłkarze Pogoni Lwów zwyciężyli w grupie I z drużynami Lublinianki Lublin (mistrz Lubelskiego ZOPN) i Pogoni Wilno (mistrz wileńskiego ZOPN)⁸¹, następnie zajęli pierwsze miejsce w rozgrywkach grupy mistrzowskiej (w grupie rywalizowały drużyny, które zwyciężyły w poszczególnych grupach – Pogoń Lwów, Warta Poznań, Wisła Kraków). W ostatnim meczu grupy finałowej – mistrzowskiej (drużyn zajmujących I miejsce w rozgrywkach grupowych – międzyokręgowych), wyjazdowym w Krakowie, w dniu 12 lipca 1925 r., piłkarze Pogoni Lwów pokonali zespół Wisły Kraków (1:0)⁸². Bilans rozgrywek w ramach mistrzostw Polski – międzyokręgowych (grupy wschodniej) oraz grupy finałowej – był dla piłkarzy Pogoni imponujący. W rozgrywkach mistrzowskich (grupowych, z Pogonią Wilno i Lublinianką) wygrali oni 4 mecze, ze stosunkiem bramkowym 12:1; w grupie finałowej (mistrzowskiej) zanotowali 3 zwycięstwa i 1 remis, ze stosunkiem bramkowym 8:3⁸³.

Tabela 7. Tabela rozgrywek mistrzostw Polski (grupa wschodnia) w sezonie 1923 r.

Lp.	Drużyna	Liczba meczów	Liczba punktów	Stosunek bramek
1	Pogoń Lwów	6	12	42:3
2	Polonia Warszawa	6	8	24:12
3	Lauda Wilno	6	3	4:26
4	WKS Lublin	6	1	1:3

Źródło: „Sport” 1923, nr 72, s. 387.

Piłkarze Pogoni Lwów po raz czwarty z rzędu zdobyli mistrzostwo Polski w 1926 r. W grupie finałowej (mistrzowskiej) współzawodniczyli z zespołami Polonii Warszawa i Warty Poznań. W drużynie mistrza Polski występowali m.in.: Lachowicz, Olearczyk, Giebartowski, Deutschman, Fichtel, Hanke, Szabakiewicz, Garbień, W. Kuchar, Batsch, Łysyk⁸⁴.

Rozgrywki o wyłonienie mistrza Polski w sezonie 1927 r. zostały przeprowadzone w nowej formule – rozgrywek w ramach PLPN. W rozgrywkach uczestniczyło 14 drużyn piłki nożnej należących do najlepszych w Polsce. Wśród nich były trzy drużyny ze Lwowa: Pogoń, Czarni i Hasmonia; trzy drużyny z Warszawy: Legia, Polonia i Warszawianka; dwie drużyny z Krakowa: Wisła i Jutrzenka; dwie drużyny z Łodzi:

⁸¹ „Sport” 1924, nr 120, s. 492. W pozostałych grupach rywalizowały: w grupie II: Łódzki Klub Sportowy (ŁKS), Wisła Kraków, Amatorski KS Królewska Huta; w grupie III: Warta Poznań, Toruński Klub Sportowy (TKS) Toruń, Polonia Warszawa.

⁸² *Pogoń mistrzem Polski*, „Sport” 1925, nr 143, s. 279–280.

⁸³ Tamże, s. 280. Łącznie w rozgrywkach o mistrzostwo Polski (w rywalizacji w klasie A LZOPN, w zawodach międzyokręgowych oraz w grupie finałowej – mistrzowskiej) miało miejsce 15 zwycięstw, 2 remisy i 1 porażka, ze stosunkiem bramkowym 55:7. Przegrali jedynie w meczu wyjazdowym z Polonią Przemyśl (1:2).

⁸⁴ *Pogoń po raz czwarty mistrzem Polski*, „Sport” 1926, nr 198, s. 317–318.

ŁKS i Turyści (Klub Turystów) oraz 1. FC Katowice, Warta Poznań, TKS Toruń i Ruch Wielkie Hajduki. Grano systemem każdy z każdym (u siebie i na wyjeździe). Drużyny lwowskie nie zajęły pozycji medalowej na zakończenie rozgrywek (zob. tabela 8). Mistrzem Polski została drużyna Wisły Kraków, wyprzedzając 1. FC Katowice i Wartę Poznań. Najwyższe z drużyn lwowskich, 4 miejsce zajęła Pogoń, 9 miejsce – Czarni, na 11 miejscu zaś uplasowała się Hasmonea⁸⁵. Z ligi spadła drużyna Jutrzenki Kraków. Decydujący o zdobyciu mistrzostwa przez piłkarzy Warty Poznań był mecz rozegrany w Poznaniu w dniu 11 września 1927 r., gdzie Warta pokonała Pogoń Lwów (2:1). Drużyny lwowskie, a szczególnie Pogoń, zapewne liczyły na lepsze miejsce.

Tabela 8. Tabela rozgrywek mistrzostw Polski (PLPN) w sezonie 1927 r. (stan na dzień 18.09.1927 r.)

Lp.	Drużyna	Liczba meczów	Liczba punktów	Stosunek bramek
1	Wisła Kraków	22	35	84:27
2	1. FC Katowice	20	30	57:28
3	Pogoń Lwów	20	26	61:3
4	Warta Poznań	21	23	59:49
5	Legia Warszawa	21	22	57:59
6	Turyści Łódź	20	21	41:42
7	ŁKS Łódź	22	20	44:45
8	Ruch Wielkie Hajduki	20	20	35:38
9	Hasmonea Lwów	20	18	44:58
10	TKS Toruń	21	18	43:75
11	Czarni Lwów	21	17	35:44
12	Polonia Warszawa	19	17	41:53
13	Warszawianka	20	12	37:56
14	Jutrzenka Kraków	21	9	31:65

Źródło: „Sport” 1927, nr 217, s. 211.

Obok współzawodnictwa w ramach rozgrywek ligowych toczyły się również inne rozgrywki, m.in. mecze międzymiastowe, towarzyskie oraz drużyn wojskowych. W 1912 r. zainaugurowano współzawodnictwo o Puchar prof. Żeleńskiego – pomiędzy reprezentacjami Krakowa i Lwowa. Mecz odbył się, już po zakończeniu I wojny światowej, w dniu 12 października 1919 r. w Krakowie, a zwyciężył zespół Krakowa (3:1). W latach 1920–1922 rozegrano 5 meczów, w których drużyna Lwowa zanotowała 1 zwycięstwo, 1 remis oraz 3 porażki⁸⁶. W dniu 10 czerwca 1923 r. rozegrano zawody piłki nożnej pomiędzy reprezentacjami Krakowa

⁸⁵ „Sport” 1927, nr 219, s. 226.

⁸⁶ „Sport” 1923, nr 58, s. 219.

i Lwowa (w ramach Pucharu prof. Żeleńskiego), zakończone wynikiem 0:0⁸⁷. Drużynę Lwowa reprezentowali m.in. Müller, Józef Garbień, Wacław Kuchar, Mieczysław Batsch, Antoni Juras, Kmiciński, Witkowski, Ludwik Schneider, Tadeusz Ignarowicz, Władysław Olearczyk, Winnicki, Edward Gulicz, R. Kopec⁸⁸. Reprezentacja Lwowa opierała się głównie na piłkarzach Pogoni Lwów i Czarnych Lwów. Kolejny (trzynasty) mecz o Puchar prof. Żeleńskiego, pomiędzy reprezentacjami Lwowa i Krakowa, odbył się 16 września 1923 r. na stadionie Czarnych Lwów⁸⁹. Zakończył się on zwycięstwem Lwowa (2:1). W dniu 14 września 1924 r. rozegrano kolejny mecz w ramach rozgrywek o Puchar Żeleńskiego. Reprezentacja Krakowa pokonała zespół Lwowa 1:0⁹⁰.

W 1922 r. odbyły się mistrzostwa Dowództwa Okręgu Korpusu (DOK) nr VI w piłce nożnej (zob. tabela 9)⁹¹. Zwyciężyła drużyna 19 Pułku Piechoty Odsiecz Lwowa, reprezentująca 5 Dywizję Piechoty. W dniach 6–7 października 1922 r. miały się odbyć zawody piłki nożnej o mistrzostwo Obwodu I, z udziałem najlepszych zespołów z DOK nr V (Kraków), DOK nr VI i DOK nr X (Przemyśl)⁹².

Tabela 9. Tabela mistrzostw DOK VI w 1922 r.

Lp.	Drużyna	Liczba meczów	Liczba punktów	Stosunek bramek
1	5 Dywizja Piechoty	6	8	23:11
2	VI Baon Sanitarny	6	7	18:8
3	12 Dywizja Piechoty	6	5	11:16
4	11 Dywizja Piechoty	6	4	4:21

Źródło: „Sport” 1922, nr 30, s. 532.

W kolejnym roku – 1923 – najlepszą drużyną mistrzostw Wojska Polskiego okazał się 20 pp z Krakowa. W rozgrywkach finałowych uczestniczyły jeszcze zespoły: 1 pp Legionów Wilno, 19 pp Lwów i 28 pp Łódź⁹³. W roku 1924 mistrzostwo DOK nr VI ponownie zdobyła drużyna 19 pp⁹⁴. W jednym ze spotkań pokonała ona zespół baonu sanitarnego VI (5:1).

Na łamach „Sportu” ukazywały się artykuły i materiały dotyczące sportu piłki nożnej ludności ukraińskiej. W dniach 12–14 września 1924 r. na boisku sporto-

⁸⁷ „Sport” 1923, nr 54, s. 165; nr 56, s. 187.

⁸⁸ „Sport” 1923 nr 55, s. 178.

⁸⁹ „Sport” 1923, nr 70, s. 356.

⁹⁰ „Sport” 1924, nr 107, s. 352.

⁹¹ DOK nr VI obejmował obszar województwa stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz część wschodnią województwa lwowskiego (z Lwowem).

⁹² DOK nr X (Przemyśl) obejmował m.in. zachodni obszar LZOPN – powiaty leżące na wschód od Lwowa.

⁹³ „Sport” 1923, nr 72, s. 387.

⁹⁴ „Sport” 1924, nr 99, s. 257.

wym Sokoła Batko we Lwowie odbyły się „Zaporoskie Igrzyska”⁹⁵. W trakcie zawodów rozegrano mecz piłki nożnej: Lwów – drużyna prowincjonalna (7:1)⁹⁶. W latach 1921–1927 kluby i towarzystwa sportowe działające wśród ludności ukraińskiej bojkotowały rozgrywki sportowe prowadzone w ramach Lwowskiego OZPN. Dopiero w 1928 r. pierwszym towarzystwem, które przystąpiło do Lwowskiego OZPN, a jednocześnie PZPN, był Ukraiński Klub Sportowy (USK) Ukraina Lwów⁹⁷. Bardzo interesujący artykuł dotyczący sportu ludności ukraińskiej ukazał się na łamach wydania „Sportu” z 6 kwietnia 1927 r. Czytamy w nim:

Lwowski sport ukraiński za wszelką cenę stara się wyzwolić ze szponów politykomanów. Na razie mu się to nie udaje i wszelkie próby nawiązania kontaktu trwałego nie mają swej realizacji. A szkoda. Nie polski sport traci – a tylko ukraiński. [...] Ilu graczy ukraińskich gra w polskich klubach, ilu we Lwowie jest ukraińskich bokserów, zapaśników, pływaków itd.⁹⁸

Autor pisze o korzyściach, „jaką by odniosła młodzież ukraińska współzawodnicząc z polską”, w zakresie zdrowia i siły młodzieży:

Możecie po sto razy rzucać gromy i klątwy, a wasza Ukraina zagra z AZS-em czy Spartą i grać będzie, bo prze ją do walki chęć rywalizacji. A jeśli ta Ukraina będzie silną, wówczas zagrają z nią i Pogoń, i Czarni, i Hasmonia, i inne kluby należące do PLPN. Dopóki jednak kluby ukraińskie stoją na uboczu i nie chcą zgłosić przystąpienia do polskich związków sportowych we Lwowie, dopóty będą zdane na własne siły, na rywalizację tylko w swym ciasnym kółku i nigdy niczego się nie nauczą, nie mając bodźca rywalizacji. Wniosek z tego wszystkiego łatwy. Oto kluby ukraińskie powinny zgłosić swój akces do polskich związków sportowych⁹⁹.

Piłkarze lwowskiej Pogoni występowali w reprezentacji Polski m.in. w meczu Polska – Jugosławia (1:2), który został rozegrany 3 czerwca 1923 r. (byli to Wacław Kuchar i Józef Garbień¹⁰⁰). Oprócz spotkań międzypaństwowych, gdzie w reprezentacji Polski występowali piłkarze Lwowskiego ZOPN, mecze z drużynami zagranicznymi rozgrywały drużyny klubowe, m.in. Pogoń Lwów, Czarni Lwów, Hasmonia Lwów, Polonia Przemyśl¹⁰¹. W dniu 5 sierpnia 1923 r. na stadionie Pogoni Lwów odbył się mecz pomiędzy miejscową Pogonią a Hakoachem Wiedeń. Mecz zakończył się zwycięstwem Hakoachu. Warto podkreślić, iż mecz oglądało 12 000 osób¹⁰². Wśród mistrzów poszczególnych okręgów piłkarskich (w 1924 r.) LKS Pogoń Lwów należała do drużyn, które posiadały znaczącą liczbę zawodów rozegranych z drużynami zagranicznymi. Pogoń Lwów rozegrała 22 mecze z drużynami zagranicznymi; Wilia Wilno

⁹⁵ S. Zaborniak, dz. cyt., s. 351. Jak pisze S. Zaborniak, „«Zaporoskie Igrzyska» organizowano, poczynawszy od 1911 r. [...] Ich organizacja przetrwała do II wojny światowej. Po I wojnie światowej nawiązano do tradycji «Zaporoskich Igrzysk», wznowiono je we wrześniu 1923 r.”.

⁹⁶ „Sport” 1924, nr 108, s. 365.

⁹⁷ D. Mandziuk, *Kopanyi miach...*, s. 78–81.

⁹⁸ „Sport” 1927, nr 205, s. 60.

⁹⁹ Tamże.

¹⁰⁰ „Sport” 1923, nr 55, s. 175.

¹⁰¹ „Sport” 1923, nr 61, s. 246, 253; nr 62, s. 267; nr 63, s. 275; nr 64, s. 288.

¹⁰² „Sport” 1923, nr 64, s. 288.

rozegrała 16 spotkań, Warta Poznań – 14, Wisła Kraków – 12, Polonia Warszawa – 10, Amatorski Klub Sportowy Katowice – 10; ŁKS Łódź – 10, TKS Toruń – 7¹⁰³.

Zakończenie

Geneza piłki nożnej na obszarze Kresów Południowo-Wschodnich przypada na lata dziewięćdziesiąte XIX w. Kluby i drużyny piłki nożnej powstawały w I dekadzie XX w., m.in. we Lwowie, Stanisławowie, Stryju i Tarnopolu. Ważne znaczenie w rozwoju piłki nożnej miało utworzenie w 1911 r. Związku Polskiej Piłki Nożnej i organizacja oraz przeprowadzenie współzawodnictwa sportowego w ramach mistrzostw Galicji.

Artykuł przedstawia problematykę piłki nożnej na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej w świetle czasopisma „Sport” (1922–1927). Czasopismo „Sport” było organem prasowym LZOPN. Lwowski ZOPN w zakresie terenu działalności obejmował obszar województw stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz dużej części województwa lwowskiego. Należy podkreślić dość dynamiczny rozwój Lwowskiego ZOPN wraz z jego strukturami wewnętrznymi, jednego z najbardziej zorganizowanych okręgów w Polsce. W latach 1922–1927 zwiększała się liczba klubów piłki nożnej w LZOPN. W latach 1922–1927, oprócz rozwoju struktur organizacyjnych, podnosił się poziom w zakresie infrastruktury (głównie w zakresie wznoszenia i budowy nowych obiektów sportowych), tak w odniesieniu do poszczególnych klubów, jak również LZOPN. Dużą rolę przykładano do odpowiedniego poziomu kadry szkoleniowej, kwestia ta odnosi się szczególnie do czołowych klubów piłki nożnej, a także kadry sędziowskiej.

Lwowski ZOPN prowadził rozgrywki klasy A, klasy B i klasy C. Do najlepszych zespołów piłki nożnej należały LKS Pogoń Lwów, 1 LKS Czarni Lwów, Hasmonea Lwów, Lechia Lwów, a z drużyn „prowincjonalnych”: Polonia Przemyśl i Rewera Stanisławów. W latach 1922–1926 najlepszą drużyną LZOPN oraz w Polsce była Pogoń Lwów, która czterokrotnie zdobyła tytuł mistrza Polski. Wśród drużyn województwa tarnopolskiego do najlepszych należał zespół Kresów Tarnopol i Janiny Złoczów; wśród drużyn z województwa stanisławowskiego należy wymienić Rewerę Stanisławów i Pogoń Stryj. Przełomowym rokiem w rozwoju piłki nożnej był 1927 r. Wówczas przeprowadzono po raz pierwszy rozgrywki Polskiej Ligi Piłki Nożnej. W stawce 14 najlepszych klubów w Polsce tylko 2 okręgi reprezentowane były przez LZOPN (Pogoń, Czarni, Hasmonea) i Warszawski ZOPN (Legia, Polonia, Warszawianka). Najlepsza z drużyn lwowskich – Pogoń – zajęła w lidze 4 miejsce. Piłkarze Lwowskiego ZOPN brali m.in. udział w meczach reprezentacji

¹⁰³ „Sport” 1924, nr 118, s. 472–473.

Polski, uczestniczyli w meczach międzymiastowych, międzynarodowych i krajowych (rozgrywki międzyklubowe towarzyskie).

DEKLARACJA BRAKU KONFLIKTU INTERESÓW

Autorzy deklarują brak potencjalnych konfliktów interesów w odniesieniu do badań, autorstwa i/lub publikacji artykułu *Piłka nożna na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej w świetle czasopisma „Sport” (1922–1927). Zarys problematyki*.

FINANSOWANIE

Autorzy nie otrzymali żadnego wsparcia finansowego w zakresie badań, autorstwa i/lub publikacji artykułu *Piłka nożna na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej w świetle czasopisma „Sport” (1922–1927). Zarys problematyki*.

WKŁAD AUTORÓW

Eligiusz Małolepszy: Konceptualizacja; Zarządzanie danymi; Przeprowadzenie badań; Metodologia; Administracja projektu; Zasoby; Nadzór; Walidacja; Wizualizacja; Pisanie – pierwszy szkic; Pisanie – recenzja i edycja.

Teresa Drozdek-Małolepsza: Konceptualizacja; Zarządzanie danymi; Przeprowadzenie badań; Metodologia; Administracja projektu; Zasoby; Walidacja; Wizualizacja; Pisanie – pierwszy szkic; Pisanie – recenzja i edycja.

Krzysztof Kościański: Konceptualizacja; Zarządzanie danymi; Przeprowadzenie badań; Administracja projektu; Zasoby; Walidacja; Wizualizacja; Pisanie – pierwszy szkic; Pisanie – recenzja i edycja.

Bibliografia

A. Źródła

I. Prasa

„Sport” 1922–1927

B. Literatura

Chomicki P., Ślędziona L. (przy współpracy P. Dobosza i E. Kowaszewicza), *Rozgrywki piłkarskie w Galicji do roku 1914*, Wydawnictwo Olgen, Mielec 2019.

Drozdek-Małolepsza T., Małolepszy E., *Football in a multiethnic society of Ternopil Province in the years 1920–1939*, „Physical Activity Review” 2025, vol. 13, no. 1, s. 106–115.

Drozdek-Małolepsza T., Małolepszy E., Kościański K., *Football rivalry in the multiethnic stanislavian province, 1920–1939*, „Physical Activity Review” 2025, vol. 13, no. 2, s. 79–91.

- Goksiński J., *Klubowa historia polskiej piłki nożnej do 1939 roku*, t. 1: *Regiony – branże – frekwencja*, Wydawnictwo PZI Softena, Warszawa 2012.
- Goksiński J., *Klubowa historia polskiej piłki nożnej do 1939 roku*, t. 2: *Kluby*, Wydawnictwo PZI Softena, Warszawa 2013.
- Gradowski L. (red.), *Polska 1918–1988*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1989.
- Hałys J. (oprac. P. Dobosz, L. Śledziona), *Piłka nożna w Polsce*, t. 2: *1918–1926*, Wyd. NADA, Mielec – Kraków 2020.
- Krzysztofowicz J., *Piłka nożna na Ziemi Lwowskiej 1894–1939*, Polski Związek Piłki Nożnej, Warszawa 1996.
- Mały Rocznik Statystyczny 1939*, Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 1939.
- Miatkowski J., Owsiański J., *1927. Ten pierwszy sezon ligowy*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2017.
- Mandziuk D., *Kopanyi miach. Korotka istoriia ukrains'koho futbolu v Halychyni (1909–1944)*, Wyd. Starego Lwa, Lviv 2016.
- Pietrzyk D., *Piłka ręczna w Polsce w latach 1919–1945*, (praca doktorska), AWF Poznań 2023.
- Zaborniak S., *Kultura fizyczna ludności ukraińskiej na ziemiach polskich (1868–1939)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007.